

et skib til Malta. Hensigten var, at han først i to år under et ophold i kystlandene ved Middelhavet skulle blive fuldt hjemme i arabisk og i orientalsk levevis. 15. juli 1809 når han Aleppo, og så følger de vidtstrakte rejser i den syriske ørken, Hedjaz — hvor han besøgte Medina og Mekka — Ægypten og den nubiske ørken. Den 15. oktober 1817 døde han af dysenteri i Cairo, netop da den store rejse til Tombouctou forestod. Gennem brevene følger vi denne udvikling fra hans 14. år omtrent til hans død. Man forbløffes over dette bourgeoisibarns hårdførhed, over hans mod og den fasthed, hvormed han gennemfører sine planer. De senere breve indeholder adskillige gode skildringer fra Orienten, bl. a. af en dag på ørkenrejse. Han fortæller, hvordan han, når karavaneføreren i de hedeste timer lader kamelerne lægge sig, og hver mand søger at få et blund i ly af sit dyr, i hemmelighed skriver sine iagttagelser ned. Det er ikke helt nemt at samle godt materiale på den måde. Og dog blev hans dagbøger og hans beretninger hjem til „African Association“ af en så fortrinlig karakter, at andre efter hans død kunne udgive de fornævnte store værker.

C. G. Feilberg.

Kurt Schubert: Der Walfang der Gegenwart (G. Meseck und J. Lundbeck: Handbuch der Seefischerei Nordeuropas, Band XI, Heft 6), Stuttgart 1955. 206 s. 19 × 26,5 cm. Talrige illustrationer, kortskitser og plancher.

Den stort anlagte håndbog i Nordeuropas havfiskeri, hvoraf dette værk kun er eet hefte, begyndte at udkomme i 1928, for næsten 30 år siden. Fuldførelsen blev selvfølgelig stærkt sinket af verdenskrigen og besværlighederne ved at gennemføre et så omfattende arbejde på tilfredsstillende måde. De første otte bind er udkommet på få hefter nær. Deri er bl. a. så vigtige emner som Tysklands og De Britiske Øers havfiskeri behandlet (bd. V og bd. VI). Bd. IX („Verwertung der Seefischereiprodukte“, herunder handelen) og bd. X („Förderung der Seefischerei“) er under forberedelse og delvis i trykken. Nærværende hefte er en del af et „Nachtragsband“ (bd. XI), som øjensynligt har til formål at føre håndbogen så nær op til nutiden som muligt.

Bogen indledes med et biologisk afsnit på godt 40 sider om de store hvaler, der især er genstand for fangst: blåhval, finhval, sei-hval, pukkelhval og kaskelot. De andre emner, der behandles, er: Den internationale regulering af fangsten (i et anhang meddeles den tyske lovgivning og konventionerne), fangst og udbredelse af hvalerne i Det Sydlige Ishav, fangst af småhvalerne (også ved Ja-

pan), det tekniske grundlag for fangst og forarbejdelse (fangstskibe og kogerier), hvalen som råstof og dens udnyttelse, den moderne tyske hvalfangsts historie. I anhanget findes en sammenstilling af betegnelserne for hvalarterne på en række sprog samt en international fortegnelse over hvalfangerselskaberne. Litteraturfortegnelsen har ca. 900 numre. Statistikken er gennemgående ført op til 1952/53, i enkelte tilfælde 1954. Mange tabeller løber fra 1936 til 1953.

Såvidt en ikke-fagmand kan se: et alsidigt og nyttigt værk.

C. G. Feilberg.

P. Vermund Jensen: Afrika (De Unge Kirker, Læsebog til Religionstimen, I). 125 s. 13 × 22 cm. Kr. 8,75. Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck, Kbh., 1957.

Det er meningen, at denne lille bog skal anvendes „i købstads-skolens og landsbyskolens ældste klasser som supplement til religionstimen ud fra den opfattelse, at der er en stigende interesse for at gøre brug af den hidtil ubenyttede missionslitteratur“. Bogen begynder med nogle korte — sommetider synes man lovlig korte og forenklede — fremstillinger af Afrikas geografi, historie og religiøse forhold. Så følger nogle afsnit om betydningsfulde personer i missionens historie: Livingstone, afrikaneren biskop Crowther, Albert Schweizer m. fl. Endelig gennemgås de danske missioner i Afrika: „Dansk Forenet Sudan Mission“, Brødremissionens virksomhed i Tanganyika territoriet, Danske Metodisters Mission i Belgisk Congo o. s. v. Forfatteren har her haft den lykkelige ide at indflette en række skildringer givet af missionærerne selv samt et par korte selvbiografier skrevet af afrikanere. Disse stykker er meget velegnede til at give større skolebørn et livfuldt billede af afrikanernes kår i dag.

For læreren er der en meget alsidig litteraturliste over bøger på dansk om Afrika. Der er en nyttig ordliste, hvori jeg dog finder en fejl, som absolut må rettes i næste udgave: „Hausa, et afrikansk sprog, der benyttes overalt i Nordafrika ved siden af de lokale stammesprog“. Dersom man skriver „Nord-Nigeria“, er det mere rigtigt.

Forfatteren har ladet bogen illustrere af en dygtig tegner. Anmelderen har ofte været skuffet over de fotografier, der er gengivet i missionslitteratur, men disse små, fine pennetegninger har for mig gang på gang fremkaldt scener i landsbyer og stemninger i landskaber, jeg selv har oplevet i Afrika.

C. G. Feilberg.